

Inimeseõpetuse ainekava I kooliaste

1. Õppe-ja kasvatustöö eesmärgid:

Ainekava lähtub Põlva Kooli üldosast ja püstitatud eesmärkidest.

- 1) väärtustab isiksuse arenemisele ning sotsialiseerumisele kaasa aitavate enesekohaste ja sotsiaalsete oskuste kujunemist;
- 2) suudab eristada ja mõista oma oskusi, võimeid ja emotsioone ning juhtida oma käitumist ja tegevust, sh tugineda eneseanalüüsile haridustee jätkamist kavandades;
- 3) loob ja hoiab kaaslastega sõbralikke ja hoolivaid suhteid ning käitub mõistvalt konflikte lahendades;
- 4) mõistab, et inimene ise vastutab oma füüsilise, vaimse, emotsionaalse ja sotsiaalse arengu eest;
- 5) hoiab oma tervist, elades tervislikku eluviisi, ning käitub nii, et ei sea ohtu enda ega teiste inimeste ega keskkonna turvalisust;
- 6) suhtub lugupidavalt endasse ja teistesse ning järgib iga päev üldinimlikke väärtusi, nagu ausus, hoolivus, vastutustunne, õiglus jne.

2. Üldpädevuste kujundamine

Kultuuri- ja väärtuspädevus – oskus luua ja hoida inimeste vahelisi suhteid, täita moraalinõudeid, õppida tundma ennast ja tajuda ennast ühiskonna liikmena; väärtustada loodust ja oma ning teiste maade kultuuri, kujundada ilumeelt; teadvustada oma väärtushinnanguid.

Sotsiaalne ja kodanikupädevus – olla aktiivne, teadlik, abivalmis ja vastutustundlik kodanik; aktsepteerida erinevusi ühiskonnas ning käituda ka vastavalt suhtlemisel.

Enesemääratluspädevus – õppida ennast tundma, mõistma ning analüüsima; käituma teisi arvestavalt.

Õpipädevus – suutlikkus töötada individuaalselt ja rühmas; oskus planeerida õppimist; kasutada ja seostada omandatud teadmisi.

Suhtluspädevus – suutlikkus ennast selgelt, asjakohaselt ja viisakalt väljendada emakeeles.

Ettevõtlikkuspädevus – kasutada omandatud teadmisi ja oskusi erinevates elu- ja tegevusvaldkondades; näha probleeme ja aidata kaasa probleemide lahendamisele; osa võtta ühistegevustest ja vastutada oma panuse eest.

Digipädevus – tutvuda ja kasutada digitehnoloogiat; otsida, koguda ja esitada infot digivahendite abil, olla teadlik digikeskkonna ohtudest ning osata kaitsta oma privaatsust, isikuandmeid.

3. Lõiming teiste valdkonnapädevuste ja ainevaldkondadega

Sotsiaallained on teiste ainevaldkondadega seotud valdkonnapädevuste kujundamise kaudu.

Emakeelepädevus – suutlikkus väljendada ennast selgelt ja asjakohaselt nii suuliselt kui ka kirjalikult; lugeda ja mõista erinevaid tekste; kasutada kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili ning ainealast sõnavara ja väljendusrikast keelt ning järgida õigekeelsusnõudeid.

Info hankimine ja selle kriitiline hindamine, tööde vormistamine ning autoriõiguse kaitse.

Matemaatikapädevus – ajaarvamine; ressursside planeerimine (aeg, raha); matemaatiline kirjaoskus, arvandmete esitlemine ja tõlgendamine (graafikud, tabelid, diagrammid); oskus probleeme püstitada, sobivaid lahendusstrateegiaid leida ja neid rakendada, lahendusideid analüüsida ning tulemuse tõesust kontrollida; oskus loogiliselt arutleda, põhjendada ja tõestada ning väärtustada matemaatilist käsitlust, mõista selle sotsiaalset, kultuurilist ja personaalset tähendust.

Loodusteaduslik pädevus – säästlik tarbimine, keskkonnaprobleemide märkamine ja mõistmine ning jätkusuutliku ja vastutustundliku eluviisi väärtustamine.

Tehnoloogiline pädevus – ametid ja elukutsed erinevates ühiskondades; oskus hinnata tehnoloogia rakendamisega kaasnevaid võimalusi ja ohte; kasutada tehnilisi vahendeid eesmärgipäraselt ja säästlikult, järgides ohutuse ning intellektuaalomandi kaitse nõudeid.

Kunstipädevus – Eestis elavate rahvaste kultuuriteemade käsitlemine, rahvakultuur ning loominguline eneseväljendusoskus.

Tervise- ja kehakultuuripädevus – suutlikkus mõista ja väärtustada kehalise aktiivsuse tähtsust tervisliku eluviisi osana; arendada sallivat suhtumist kaaslastesse ning koostööpõhimõtteid tervislikku eluviisi järgides.

4. Läbivad teemad

„**Elukestev õpe ja karjääri planeerimine**” käsitlemisega aidatakse õpilasel kujuneda isiksuseks, kes on valmis õppima kogu elu, täitma erinevaid rolle muutuv asu-, elu- ja töökeskkonnas ning kujundama oma elukäiku teadlike otsuste kaudu, et teha mõistlikke kutsevalikuid.

„**Keskkond ja jätkusuutlik areng**” toetatakse õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, vastutustundlikuks ja keskkonnateadlikuks inimeseks, kes püüab leida lahendusi keskkonna- ja inimarengu küsimustele, pidades silmas nende jätkusuutlikkust.

„**Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus**” käsitlemisega toetatakse õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks, kes mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme ning kodanikualgatuse tähendust, on ühiskonda lõimitud, toetub oma tegevuses riigi kultuuritraditsioonidele ja arengusuundadele.

„**Kultuuriline identiteet**” käsitlemisega toetatakse õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumise kujundajana ja kultuuride muutumist ajaloo vältel ning kellel on ettekujutus kultuuride mitmekesisusest, väärtustab omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust, on kultuuriliselt salliv ning koostööaldis.

„**Teabekeskond**” käsitlemisega toetatakse õpilase kujunemist infoteadlikuks inimeseks, kes tajub ja teadvustab ümbritsevat infokeskkonda.

„**Tehnoloogia ja innovatsioon**” toetatakse õpilase kujunemist uuendusaltiks ja tänapäevaseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutuv tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas.

„**Tervis ja ohutus**” käsitlemisega toetatakse õpilase kasvamist vaimselt, emotsionaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline käituma turvaliselt ning kujundama tervet keskkonda.

„**Väärtused ja kõlblus**” taotletakse õpilase kujunemist kõlbeliselt arenenud inimeseks, kes tunneb nüüdisajal rahvusvaheliselt üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid koolis ja väljaspool kooli, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires.

5. Õppeaine kirjeldus

Inimeseõpetuses käsitletakse inimest ja tema sotsiaalset keskkonda tervikuna.

Inimeseõpetus toetab õpilase toimetulekut eakaaslaste hulgas, peres, kogukonnas ja ühiskonnas ning aitab õpilasel kujuneda sotsiaalselt küpseks ja teovõimeliseks isiksuseks.

Inimeseõpetuse üldeesmärk on aidata kaasa õpilase sotsiaalses elus vajalike toimetulekuoskuste arengule, mille elluviimiseks kujundatakse õpilases terviklikku isiksust, sotsiaalset kompetentsust, terviseteadlikkust ja üldinimlikke väärtusi, nagu ausus, hoolivus, vastutustunne ning õiglus.

6. I kooliastme õpitulemused

3. klassi lõpetaja:

- 1) väärtustab ennast ja teisi ning teab, et inimesed, nende arvamused, hinnangud ja väärtused on erinevad;
- 2) väärtustab hoolivust, ausust, õiglust ja vastutustunnet;
- 3) väärtustab sõprust ja toetavaid peresuhteid armastuse ning vastastikuse toetuse allikana;
- 4) teab, milline on tervislik eluviis ning kuidas hoida füüsilist ja vaimset tervist, ning väärtustab neid;
- 5) mõistab oma õigust keelduda ennastkahjustavast tegevusest ning teab, kuidas ohuolukorras abi kutsuda;
- 6) teab, mis on perekond, kodu, kodukoht ja kodumaa, ning väärtustab neid;
- 7) teab Eesti riigi sümboleid ja lähemaid naaberriike.
- 8) kirjeldab, mis on lapse õigused ja kohustused, mõistab vastutust oma tegude eest ning planeerib oma aega ja igapäevaseid tegevusi;
- 9) oskab suhelda ja käituda teisi arvestades ja koostööd tehes, sõnastab oma tundeid ja teab, et nende väljendamiseks on erinevaid viise;
- 10) teab põhilisi käitumisreegleid, arvestab neid ning kirjeldab, mis on õiglane ja ebaõiglane käitumine.

2. klass

Õppetunde: 35 tundi

Taotletavad õpitulemused	Õppesisu
<ol style="list-style-type: none">1) kirjeldab oma välimust, huve ja tegevusi, mida talle meeldib teha;2) teab, mille poolest sarnanevad ja eristuvad erinevad sugupooled;3) nimetab, mille poolest ta sarnaneb teistega ja erineb teistest;4) väärtustab iseennast ja teisi;5) mõistab viisaka käitumise vajalikkust.	<p>Mina Mina. Minu erinevused teistest inimestest ja sarnasused nendega. Iga inimese väärtus. Viisakas käitumine.</p>
<ol style="list-style-type: none">1) kirjeldab, kuidas oma tervise eest hoolitseda;2) kirjeldab tervet ja haiget inimest;3) teab, kas haigused on nakkuslikud või mitte;4) teab, et ravimeid võetakse siis, kui ollakse haige, ning et ravimid võivad olla inimese tervisele ohtlikud;5) mõistab ja kirjeldab tervise hoidmise viise: mitmekesine toit, uni ja puhkus ning liikumine ja sport;6) demonstreerib õpituatsioonis lihtsamaid esmaabivõtteid ja abi saamise võimalusi (nt haav, kukkumine, mesilase nõelamine, ninaverejooks, praht silmas, puugihammustus, põletus ja rästikuhammustus);7) teab hädaabi telefoninumbrit ja oskab kutsuda abi.	<p>Mina ja tervis Tervis. Terve ja haige inimene. Tervise eest hoolitsemine. Ravimid. Tervislik eluviis: mitmekesine toit, piisav uni ja puhkus ning liikumine ja sport. Abi saamise võimalused. Esmaabi.</p>
<ol style="list-style-type: none">1) kirjeldab, mille poolest perekonnad erinevad ja sarnanevad;2) väärtustab üksteise abistamist ja arvestamist peres;3) selgitab lähemaid sugulussuhteid;4) teab oma kohustusi peres pereliikmete erinevaid rolle kodus ja tööl;5) kirjeldab ja eristab võimalusi, kuidas abistada pereliikmeid kodustes töödes;6) jutustab oma pere traditsioonidest;7) kirjeldab ohtlikke kohti ja olukordi kooliteel ja koduümbruses, oskab tänaval käituda ning valib ohutu tee sihtpunkti;	<p>Mina ja minu pere Kodu. Koduarmastus. Perekond. Erinevad pered. Vanavanemad ja teised sugulased. Pereliikmete tegevus ja rollid. Vanemate ja teiste inimeste töö. Kodused tööd. Abivalmidus, kohuse- ja vastutustunne. Kodu traditsioonid. Koduümbrus. Naabrid ja naabruskond. Võõras ümbrus ja võõraga kaasaminek. Ohud kodus ja koduümbruses.</p>

Taotletavad õpitulemused	Õppesisu
8) väärtustab toetavaid peresuhteid ja kodu.	
1) eristab, mis on aja kulg ja seis; 2) oskab koostada oma päevakava, väärtustades aktiivset vaba aja veetmist; 3) väärtustab oma tegevusi, mis on positiivsete tunnete tekkimise allikaks; 4) selgitab asjade väärtust; 5) oskab eristada oma ja võõrast asja ning mõistab, et võõrast asja ei tohi loata võtta; 6) väärtustab ausust asjade jagamisel.	Mina: aeg ja asjad Aeg. Aja planeerimine. Oma tegevuse kavandamine. Täpsus, lubadused, vastutus. Minu oma, tema oma, meie oma. Asja väärtus ja hind. Asjade väärtus teiste väärtuste seas.
1) tunneb ära Eesti Vabariigi lipu ja vapi; 2) oskab nimetada Eesti Vabariigi pealinna, sünnipäeva ja presidenti; 3) leiab Euroopa kaardilt Eesti ning Eesti kaardilt kodukoha; 4) tunneb rahvuslikku ja kodukoha sümbolikat; 5) nimetab oma kodukoha tuntud inimesi ja paiku ning väärtustab kodumaad; 6) kirjeldab rahvakombeid; 7) teab Eestis elavate rahvuste tavaid ja kombeid ning austab neid.	Mina ja kodumaa Eesti – minu kodumaa. Eesti teiste riikide seas. Naaberriigid. Kodukoht: küla, vald, linn, maakond. Eesti Vabariigi riiklikud, rahvuslikud ja kodukoha sümbolid. Rahvakalendri tähtpäevad. Erinevate rahvaste tavad ja kombed. Sallivus.

Kasutatav õppematerjal:

Kippak, R., Klören, A., Kulderknup, E., Peetris, K. IN. 2. klassi inimeseõpetuse tööraamat. Tallinn: Koolibri.

Elvisto, T., Hallik, M., Laug, V. . Loodus- ja inimeseõpetuse tööraamat 2. klassile, 1. osa. Tallinn: Avita.

Elvisto, T., Hallik, M., Laug, V.. Loodus- ja inimeseõpetuse tööraamat 2. klassile, 2. osa. Tallinn: Avita.

Hallik, M. . Loodus- ja inimeseõpetuse töövihik 2. klassile, 1. osa. Tallinn: Avita.

Hallik, M. Loodus- ja inimeseõpetuse töövihik 2. klassile, 2. osa. Tallinn: Avita.

3. klass

Õppetunde : 35 tunde

I teema „Mina“

Õpitulemused	Kohustuslik	Laiendav ja süvendav
1) teab ja väärtustab igaühe individuaalsust seoses välimuse, huvide ja tugevusega, õigust olla erinev; 2) selgitab endasse positiivse suhtumise tähtsust; 3) nimetab enda õigusi ja kohustusi; 4) teab, et inimeste õigustega kaasnevad kohustused.	Mina. Igaühe individuaalsus ja väärtuslikkus. Mina ja endasse suhtumine Lapse õigused ja kohustused	1. Lapse kaitse 2. Lapse turvalisus

II teema „Mina ja tervis“

Õpitulemused	Kohustuslik	Laiendav ja süvendav
1) kirjeldab tervet ja haiget inimest; 2) kirjeldab, kuidas oma tervise eest hoolitseda; 3) kirjeldab seoseid tervise hoidmise viiside vahel: mitmekesine toitumine, uni ja puhkus ning liikumine; 4) teab, et ravimeid võetakse siis, kui ollakse haige, ning et ravimid võivad olla inimese tervisele ohtlikud; 5) eristab vaimset ja füüsilist tervist; 6) kirjeldab olukordi ja toob näiteid, kuidas keelduda või hoiduda tegevusest, mis ohustab tervist; 7) demonstreerib õpituatsioonis lihtsamaid esmaabivõtteid ja abi saamise võimalusi (nt haav, kukkumine, mesilase nõelamine, ninaverejooks, praht silmas, puugihammustus, põletus ja rästikuhammustus); 8) nimetab, kelle poole pöörduda erinevate murede korral; 9) teab hädaabi telefoninumbrit ja oskab kutsuda abi; 10) väärtustab tervislikku eluviisi.	Tervis. Terve ja haige inimene. Tervise eest hoolitsemine. Vaimne ja füüsiline tervis. Tervislik eluviis: mitmekesine toit, piisav uni ja puhkus, liikumine ja sport. Ohud tervisele ja toimetuleku ohtulukorras. Ravimid. Abi saamise võimalused. Esmaabi.	1. Liikumine ja tervis 2. Kahjulikud harjumused 3. Tervislik toitumine

III teema „Mina ja meie“

Õpitulemused	Kohustuslik	Laiendav ja süvendav
<p>1) nimetab inimese eluks olulisi vajadusi ja võrdleb enda vajadusi teiste omadega;</p> <p>2) kirjeldab omadusi, mis peavad olema heal sõbral, ning hindab ennast nende omaduste järgi;</p> <p>3) väärtustab sõprust ja koostööd;</p> <p>4) eristab enda head ja halba käitumist, kirjeldab oma käitumise tagajärgi ning annab neile hinnangu; 5) väärtustab leppimise, vabandust palumise ja vabandamise tähtsust inimsuhetes;</p> <p>6) nimetab ja kirjeldab inimeste erinevaid tundeid ning toob näiteid olukordadest, kus need tekivad, ja leiab erinevaid viise nendega toimetulekuks;</p> <p>7) demonstreerib õpitu olukorras, kuidas keelduda ennast kahjustavast tegevusest;</p> <p>8) mõistab, et kiusamine ja vägivald ei ole aktsepteeritud ja lubatud käitumine, ning teab abi saamise võimalusi kiusamise ja vägivald korral;</p> <p>9) kirjeldab oma sõnadega, mida tähendavad vastutustundlikkus ja südametunnistus;</p> <p>10) väärtustab üksteise eest hoolitsemist ja üksteise abistamist; 11) kirjeldab oma tegevuse plaanimist nädalas, väärtustades vastutust;</p> <p>12) nimetab üldtunnustatud käitumisreegleid ja põhjendab nende vajalikkust;</p> <p>13) teab liiklusreegleid, mis tagavad tema turvalisuse, ning kirjeldab, kuidas käituda liikluses turvaliselt; 14) eristab tööd ja mängu;</p> <p>15) selgitab enda õppimise eesmärgid ning toob näiteid, kuidas õppimine aitab igapäevaelus paremini hakkama saada;</p> <p>16) teab tegureid, mis soodustavad või takistavad õppimist.</p>	<p>Minu ja teiste vajadused. Sõbrad ja sõpruse hoidmine. Sallivus. Üksteise eest hoolitsemine ja teiste abistamine.</p> <p>Ausus ja õiglus. Leppimine. Vabandust palumine ja vabandamine. Oma muredest rääkimine ja tunnete väljendamine. Oskus panna end teise inimese olukorda. Keeldumine kahjulikust tegevusest.</p> <p>Hea ja halb käitumine. Südametunnistus. Käitumisreeglid. Käitumise mõju ja tagajärjed. Liiklusreeglid. Mäng ja töö. Õppimine. Kohustetunne ja vastutus. Meeskonnatöö. Tööjaotus.</p>	<p>1. Viisakusreeglid</p> <p>2. Oma vigade ja süü tunnistamine</p> <p>3. Käitumisnormide tähendus ja vajalikkus koolis, kodus ning koduümbruses</p>

IV teema „Mina: teave ja asjad“

Õpitulemused	Kohustuslik	Laiendav ja süvendav
1) kirjeldab eri meeltega tajutavaid teabeallikaid; 2) selgitab, kuidas võivad reklaamid mõjutada inimeste käitumist ja otsuseid ning mis on turvaline käitumine meediakeskkonnas; 3) teab, et raha eest saab osta asju ja teenuseid ning et raha teenitakse tööga; 4) selgitab, milleks kasutatakse raha ning mis on raha teenimine, hoidmine, kulutamine ja laenamine; 5) kirjeldab, mis vajadusi tuleb arvestada taskuraha kulutades ja säästes.	Teave ja teabeallikad ning nende kasutamine. Reklaami mõju. Turvaline käitumine meediakeskkonnas. Raha. Raha teenimine, kulutamine ja laenamine. Oma kulutuste plaanimine.	1. Fantaasia ja reaalsuse eristamine 2. Reklaami ja meediaga seonduvad ohud 3. Heategevus 4. Säästmine ja kulutamine kogukonnas

Kasutatav õppematerjal:

Kippak, R., Kloren, A., Kuldernup, E., Peetris, K. . IN. 3. klassi inimeseõpetuse õpik. Tallinn: Koolibri.

Kippak, R., Kloren, A., Kuldernup, E., Peetris, K. . IN 3. klassi inimeseõpetuse töövihik. Tallinn: Koolibri.

6. Hindamine

Hindamise aluseks on Põlva Kooli hindamise kord. Hinnatakse õpilase teadmisi ja oskusi suuliste vastuste (esituste), kirjalike ja/või praktiliste tööde ning praktiliste tegevuste alusel, arvestades õpilase teadmiste ja oskuste vastavust taotletavatele õpitulemustele. Kirjalikke ülesandeid hinnates arvestatakse eelkõige töö sisu. Õpitulemuste hindamisel kasutatakse sõnalisi ja hindelisi hinnanguid.